

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért,
minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

• Tanító-egyesületi élet.

II.

Kisérjük az intéző körök nagyobb figyelemmel egyesületi életünket; hallják, lássák az azokban folyó munkásságot; vegyék fontolóra a fölvetett eszméket és igyekezzenek azokat megvalósítani; az iskola beléletére vonatkozó kérdések itt döntessenek el, hadd lássuk, hogy a dolgok elintézésében részünk van és hogy állásfoglalásunkat figyelembe veszik. Ez nemcsak táplálni fogja az egyesületi életet, hanem fokozná az érdeklődést és a tanítóság egyetemének akarata nyilvánvalóvá válnék, miáltal a fölvetett eszmék gyakorlati megvalósításukban sokat nyernének. Évről-évre országossá kellene tenni bizonyos időszzerű pedagógiai kérdések megvitatását, hogy így a tanító-egyesületek munkásságát foglalkoztassuk, működésüket gyümölcsözőbbé tegyük és ezzel a tanítás-nevelési tételek minél alaposabb megvitatását elősegítsük.

Mi pedig ne lankadjunk, mert a munkának előbb vagy utóbb, de meg kell teremnie gyümölcsét; tegyük csak úgy, mint a hangya, a mely 99-szer megpróbálkozott a forgáccsal, hogy vele a magasba jusson és végre mégis célzott ért. Fogjunk mi is újból és pedig még nagyobb erélylyel, fokozottabb lelkesedéssel, kitartóbb akarattal munkához. A munka korát éljük, a mikor a munka tisztelt és becsét mindenki elismeri; lehetetlen tehát, hogy csak a tanítói tevékenység volna az, a melynek kellő értéke el nem ismertetnék. Ez az elismerés pedig annál előbb, annál nagyobb mértékben fog bekövetkezni, minél buzgóbban, minél odaadóbban fogja a magyar tanítóság nehéz kötelességeit végezni. Semmi egyéb, egyedül a tanítói és népnevelői munka *nemzeti, közmülövedési, közgazdasági, egészségügyi* és egyéb sikerei lesznek azon emeltyük, a melyek a tanítóságot arra a magaslatra fogják emelni, a mely fontos hivatása alapján megilleti; ezek fogják növelni az iránta való tiszteletet és megbecsü-

lést; csak így vivhatjuk ki mindazt, a mit a magyar tanító eszményéhez tartozónak gondolunk.

A tanítóegyesületi élet emelése a mondottak alapján sok dologgal függ össze, most pedig ezen általános érdekű fejtegetésem után egyúttal katolikus tanítóegyesületeinkre vonatkozólag egy-két kérdéssel foglalkozom röviden.

Katolikus tanítóegyesületeink szervezete és beosztása igen czélszerű. Az Esztergom főegyházmegye «Népnevelő-egyesületi vidékek»-re van osztva; az egyes vidékek az esperességi kerületek szerint tanítói körökből alakulnak. A körök az egyesülettel, a melyhez tartoznak, szoros összefüggésben vannak, a mennyiben az irányítás innét indul ki és az évenként megtartott közgyűlés a körök működését tudomásul veszi. Ezen szervezet helyesnek bizonyult, de nagyon szükséges volna, hogy a főegyházmegye kath. *tanító-egyesületi vidékei* között is minél bensőbb legyen az összefüggés, mert ennek hiányát igen érezzük. Én azt hiszem, hogy igen előnyös volna, ha a főegyházmegye és minden egyházmegye, a hol ez így nincs, róm. kath. tanítói szorosabb köteleket képeznének. Ez nagyban befolyásolná úgy a vidéki egyesületek, mint a körök működését, mivel így az érintkezés az egyházmegye főpásztorával és az egyházmegye főtanfolyelölőjével sokkal közvetlenebb volna, mint most és sok fontos ügy igen rövid uton és az egész egyházmegye kath. tanítóságának közrehatásával, személyes érintkezéssel volna elintézhető. Én a dolgot főegyházmegyénkben jelenlegi egyesületi szervezetünk alapján úgy gondolnám legegyszerűbben elérhetőnek, hogy az egyesületi vidékek kebelükből évenként 2-3 tagot kiküldenek, a kik évenként egyszer az egyházmegye székhelyén az egyházmegye főpásztorával (helyettesével) és főtanfolyelölőjével az egyházmegye tanügye, az évi egyesületi élet és egyéb iskolaügyi kérdésekben értekeznenek. A delegáltak feladata volna, hogy az egyesületek előterjesztéseit ott bemutassák és kiküldetésükről a közgyűlésen beszámoljanak. Ily irányú intézkedés

nehézségekbe nem ütköznek és az egyházmegyék tanügyének nagy javára válnak, mert közelebb, szorosabb viszonyba hozná a kath. tanítóságot az egyházmegye *fejével* és tanügye egyházi *rezervójával*.

A tanítók önképzését nagyban előmozdíják a pedagógiai könyvtárak; ezekre annál inkább nagy szükség van, mivel a tanítóság anyagi helyzete nem engedi, hogy kis fizetésükből könyveket vásároljanak és szaklapokra előfizessenek. Korunkban pedig az irodalmi munkásság oly nagy, az irodalmi termékek oly gyakoriak, hogy ezeket megszerezni a szegény tanítónak lehetetlen. A nagyobb pedagógiai művekhez sem juthat a tanító drágaságuk miatt. Szükségesek a különböző tudományágakat tárgyaló folyóiratok, nélkülözhetetlen egy napilap is, bizony mindekre nem telik. Pedig a tanítói önképzést örökösen hangoztatjuk és nagyon helyesen, mert hisz a ki *nem halad, az marad*. A tanítónak elmaradni pedig nem szabad; neki lépést kell tartania a kor műveltségével, neki minden újat tudnia kell, neki a haladást figyelemmel kell kísérnie. Igen, de mindekre eszközök kellene, jó könyvekre van szükségünk. Hazánkban a könyvtári intézménnyel meg csak a kezdet kezdetén vagyunk, de már iparkodunk ezen a téren is lépést tartani más országokkal. Itt alakulnak már az *ifjúsági-, nép-, köz-* stb. könyvtárak. Pedagógiai könyvtárakban még nagyon szegények vagyunk. A tanítóegyesületek alapszabályai mindenütt *könyvtárakról* intézkednek, csak hogy sajnos, ezek nagyjából csak az alapszabályokban vannak meg, vagy pedig az egész könyvtár a *«Népnevelő»* és *«Néptanítók Lapja»*-nak évfolyamaiból áll. Hát bizony így nincsen ez jól, mert okvetlenül szükséges, hogy minden egyesületnek könyvtára, még pedig *jó* könyvtára legyen. Szükséges az is, hogy a könyvekhez az egyesület tagjai könnyen hozzájuthassanak. Ez mind igaz és szép dolog, csak az a kérdés, hogy miből létesíthessenek ezek a könyvtárak? Ez bizony nagy és nehéz kérdés. Legegyszerűbbnek látszik az a megoldás, hogy minden egyesület az egyesületi pénztárból évenként bizonyos összeget könyvtári célokra fordítson és ez volna a legtermészetesebb eljárás, csak hogy nagyon jól tudjuk, hogy az évi tagdíjak miképen folynak be. A tagdíjakról azonban külön szólni kívánok, most csak azt jegyzem meg, hogy jelenleg az egyesületi pénztárak nincsenek azon helyzetben, hogy a könyvtári kiadásokat fedezhetnék. De könyvtárnak minden körülmények között lennie kell és hogy a könyvtárak kérdését, azaz az erre szükséges pénz kérdését (mert ha pénz lesz, lesz könyvtár is) megoldjuk, lássuk a tanítóegyesületi tagsági díjakat.

Minden egyesületi élet kiadásokkal jár és így nagyon természetes, hogy az egyesületi tagoknak bizonyos pénzbeli kötezettségek vannak. Így van ez a tanító-egyesületeknél is, habár igaz, hogy

ezeknél a hozzájárulás nagyon csekély, legtöbbször esetenként évi 2 korona. És mégis azt tapasztaljuk, hogy a tagsági díjak több mint 50% nem foly be. Kath. tanítóegyesületeink alapszabályai úgy intézkednek, hogy az egyesület tagjai a körleten működő minden egyházi, világi tanító, óvó, óvónő és minden lelkész. Mily hatalmas egyesületi élet lehetne itt minden tekintetben, úgy a szellemi életet illetően, mint a szükséges pénz tekintetében, ha az egyesület minden tagja a maga hozzájárulását pontosan teljesítené. De bizony szomorú dolog, hogy az egyesületek tagjai *kivétel* nélkül fizetni nem akarnak. A fizetést pedig itt csak a jóakarattól lehet függővé tenni, mert perre vinni a dolgot, azt hiszem, mégsem lehet, hisz ezzel az ügynek még többet ártanánk. Sokan azt hangoztatják, hogy a kötelező egyesületi tagsággal pénzbeli kötelezettség nem járhat; hát én ezt a kérdést tárgyalni nem akarom, csak azt állítom, hogy ilyen egyesületben virágzó élet nem lehet, mert az egyesület kötelezettségeinek még nem felelhet. Így nem áldozhat könyvtárra, nem díjazhatja a pályamunkákat, pedig e nélkül munkára serkenteni nem igen fogunk, mert az *erkölcsi* elismerés mellett mindenki örül, ha egy kis csillogó elismerésben is részesül, mert hiába, emberek vagyunk és a mi a fő, szükségünk is van rá. Pénz hiányában nem vehetünk részt az országos kath. tanügyi mozgalmakban sem, mert a kiküldötteknek utiköltséget nem adhatunk. Arról, hogy szegény, sorscsapásérte kartársainkat támogassuk, természetesen szó sem lehet. De szenved ezzel «kath. tanítói segélyalapunk» ezen valóban *áldásos, nemes* intézményünk is. Az *Esztergom* főegyházmegyei róm. kath. népnevelők egyesületeinek alapszabályaiban azon nagyon helyes intézkedés van, hogy a 2 korona tagságdíjban befoglaltatik már az illető befizető részére 1 korona tagdíj a segélyegyesület javára. A tagdíjak be nem fizetésével azonban ezen, nekünk oly *jölötte hasznos* intézkedésnek sem tehetünk eleget, különösen mióta a segélyegyesületi tagdíj 1 koronáról 2 koronára emeltetett, mert így az egész egyesületi befizetés a segélyalap javára esnek. É szerint tehát, hogy mindezen jelzett pénzbeli kötelezettségeinknek megfelelhessünk, a tagsági díjak ügyét olyképen kellene rendezni, hogy azok beszolgáltatása minden körülmény között biztosítva legyen. Miután azonban látjuk, hogy jelenleg az egyesületi tagok befizetése mily csekély és a tagdíjakat behajtani nem lehet, más megoldási módot kell keresnünk és én azt hiszem, hogy nem volna lehetetlen a tagdíjak kérdését úgy rendezni, hogy azok, tekintettel arra, hogy a tanítóegyesületek működésükkel elsősorban az *iskola* érdekét szolgálják, hogy mindaz, a mi az egyesületi élet körében egyéni és *szakbeli* művelődésünket emeli, pedagógiai tudásunkat fokozza és lelkesedésünket magasabb hivatásunk iránt élesíti, mondom, mindez a *tanítás* és *nevelés* javára szolgál és azért nem volna talán egészen indokolatlan azon kérés,

hogy a kath. tanítóegyesületek tagjainak az évi tagsági díj az *iskola* pénztárából fedeztetnék. Ezen megoldási mód egyesületi életünk rendes menetét nemcsak biztosítaná, hanem, azon helyzetbe is juttatna, hogy úgy a könyvtári, pályaféltel jutalmazási, mint a segélyegyesületi stb. kötelezettségeknél megfelelhessünk.

Sok bajt okoz még mindig a *fiavar- és napidíj* is, részint azért, hogy vagy későn vagy általában nem adják, másrészt azért, mert oly csekély összegben állapítják meg, hogy ez a gyűlésre való költséget nem fődözi és a következtése a dolognak az, hogy az egyesületi tagok inkább nem mennek a gyűlésre, mintsem magukat a sok kérdésnek, utánjárásnak és ráfizetésnek kitegyék. Pedig úgyis kevés a gyűlésünk, a mi szintén egyik nagy baja egyesületi életünknek. Rendezni kellene tehát a *fiavar- és napidíjakat* is. Most említém, hogy kevés gyűlést, vagyis tanítói értekezletet tartunk. Van évenként egy *kör- és egy közgyűlés*. A *közgyűlésen* a pedagógiai fejtegetésekre kevés alkalom nyílik, még a pályadíjazott munkák fölolvására, vagy legalább kivonatolt ismertetésére sem jut idő és így azokról, ha csak a szaklapok nem hozzák, az egyesület tagjai tudomást sem szerezhetnek. A közgyűlés idejét adminisztratív és folyó ügyek foglalják le. A tulajdonképeni munkának tehát a körökben kellene folyó, de ezek is évenként csak *egyszer* jönnek össze és így akkor ott is annyi a tárgy, hogy a türelem csakhamar kimerül és a tanítás-nevelésügyi kérdések alapos megvitatása kárt szenved. Azért fölötte kívánatos volna, hogy évenként legalább két *körgyűlés* tartatnék és ezekben a főgondot a *gyakorlati tanításokra* fordítanók, mert ezekből, mint a tanítói eljárás megtestesítőiből, legtöbb gyakorlati hasznot meríthetünk. A gyakoribb összejövetel többeknek adna alkalmat a szereplésre és ezzel az érdeklődés emelkednék és a munkában való részvétel fokozatnék. Végre juttassunk elismerést a szorgalomnak, munkának, az érdemnek, hogy bebizonyosodjék, hogy a *tanítói* pályán is érdemes az *iskola*, a *köz* javára a rendes kötelességeken kívül is lankadatlanul munkálkodni; hogy *lássuk*, hogy ezen tövises pályán is teremnek az elismerés virágai.

Nem meríttem ki szerény soraimmal tanítóegyesületi életünk fejlesztésének előfeltételeit, csak hozzájárulni kívántam ebbeli törekvéseinkhez. Több szem többet lát, több fej többet tud, azért szóljunk minél többen a tárgyhöz, fejtsük ki nézeteinket és *munkálkodjunk* közös erővel tanítóegyesületi életünk *új, virágzó* életrekeltésén. *M. I.*

A kath. iskolák fejlesztése.

(Döbrössy A. pécsi főtanf. körlevelének folytatása).

A meghatározott irányú eljárás nem csekély munkaanyagot okozott, de az egyházmegyei tanfelügyelőség nem riadt vissza a három hónapon át

szakadatlanul tartó munkásságtól sem, mert e pontban irányelvek birtokába jutni óhajván, azokat a tanítóság jövőbeli munkásságára nézve, közreboesajítani elhatározott szándéka volt. És most, miután egyházmegyénk népiszkoláinak beléletére, szóval szellemi színvonalára nézve tökéletes tájékozást szereztem magamnak, lelkiismeretbeli kötelességet véltem teljesíteni akkor, midőn a kerületi tanfelügyelő urak figyelmét haladéktalanul fölhivtam azon körülményre, mely szerint a tanítóság a tananyag mennyisége és a földolgozás módszere tekintetében szerfelett elágazó fölfogás után indult, ami okvetlen befolyással van az eredményre, megnehezíti az ellenőrzést és bizonytalan utakat teremt, melyek nem lévén kikapasztalva, veszélyeztethetik a tanereményt. Nekem nincs kifogásom az egyéni érvényesülés és a módszer eredetisége ellen, hisz mindkettőt, mint célhozvezetőt, tapasztalás által támogatott tények ajánlják; de nem lehet eltitkolni abbéli erős meggyőződésemet sem, mely szerint bár elfogadom azt, hogy mindenki saját módja szerint oldhatja meg föladatát, de azért kétséget nem szenved, hogy elvi egységnek léteznie kell s az egyéni érvényesülés csupán ezen egység keretén belül lehet jogosult. Az ugyanis nem engedhető meg, hogy a tananyag kelleténél jobban megrövidíttessék vagy kibővíttessék. Pedig ez általános vonása a beküldött tanterveknek. Egyik például a II. osztályban elhagyja a nyelvtant, sőt megcsúsz, hogy a III-ban is. Némelyik törtekkel foglalkozik a II. osztályban és ismét a másik úgy tesz, mintha a törtek egyáltalán nem is léteznének. Egyik részletesen veszi a magyar királyokat, másik egyszerűen olvastat erről vagy amarról a királyról. Némelyek terjedelmesen foglalkoznak a természetrajzi és természettani tananyaggal, mások csak odavetőleg. A művészeti tárgyak, köztük az éneklés, általában szólvá, felette mostoha elbánásban részesülnek s e pontban a tanítóság fölfogása, leírhatatlan tarkaságot mutat. Pedig tanterv-részletben a többek között az éneklésre megfelelő figyelmet fordítottam, mert az egyházi éneknek liturgikus szabályok szerinti kezelésére csakis az iskolában lehet a mi népünket előkészíteni és ezzel azt a magas sztos célt, hogy legyen igazi templomi énekünk, az egyház leányának az iskolának segítségével valósíthatjuk meg és midőn ezzel a tanterv által célzott szépízlést és műérzékét fejlesztjük, hasznos szolgálatot is teszünk, mert népünket hozzá szoktatjuk a szép énekhez és az istentisztelet fenségét előmozdítjuk. E tekintetben hála Istennek, már megbízható kézikönyvünk is van, az O. M. Cecilia-egyesület által elfogadott «Sursum Corda» kántórkönyv, Kersch Fer.-tól I—IV. füzve 16 kor., kötve 20 kor. Továbbá «Népekek», hangjegyes kiadás I kor. 60 fill., imádságokkal I kor. 80 fill. Hogy nem lehetetlen a kivétel, mutatják egyházmegyénkben a dicsérendő szép példák és amiről személyesen meggyőződtem, a bakócai fióktemplomban e tekintetben

beállott óriási haladás és örvendetes javulás! Az osztályesoportosítások a legnagyobb összevisszaságban tűnnek elé és nehezen ismerhető föl valami esekély különbség a fiú- és leányiskolák számára fölvetett tananyag között, holott ma már e pont, különös figyelem tárgyát kell, hogy képezze. Nem bocsátkozhatom mélyebb részletekbe e szűk helyen, de tán felesleges másra hivatkoznom, mint arra, amit a kerületi tanfelügyelő- és iskolaigazgató urak előtt hangsúlyoztam, hogy a részletek kivitelénél igyekezzenek a föltűnően eltérő nézetek hátrányain segíteni. Ez pedig úgy lehetséges, ha az országos- és püspöki tantervek alapján a törvényes korlátok betartását szigorúan megkövetelik és ellenőrzik. Az említett és nehézményezett eltérések sok mindenféle okból és körülményekből származhattak, de köztük egyik sem vehető annyira számba, mint az irányítás teljes hiánya, mert kétségtelen, hogy az irányítás az irányelvek szabatos megjelölésében áll, ez pedig a jelzett körülményeknél fogva úgyszólván lehetetlen volt. Ezt nem kell indokolni, mert ime a tapasztalás bizonyítja!

Most pedig ki kell emelnem azon kiváló kerületeket, amelyek dicséretes szorgalommal és módszeresen jártak el, gondot fordítván arra, hogy minden iskolában tervszerűen és szakértelemmel kidolgozott tantervek alapján történjen a tanítás. Legelől áll a pécsvaradi tanterület, melyben minden egyes iskolának megvan a folyó tanévre szóló és általam jóváhagyott tanterve. Halvány különbséggel hasonlót mondhatok a baranyavári, dárdaí, mohácsi, dombovári, dunaföldvári, szegzárdi, szigetvári, völgysegi és síklósi tankerületekről. Szép számmal szerepelnek a pécsi, némethi-i, szent-lőrinci, mária-kémendi, gödrei, bonyhádi, értényi, simontornyai tankerületek is.

740/1903. sz. körlevelemben egy tantervrészletet tettem közzé, melynek célzatát több helyen félreértették. Mindenekelőtt kiemelem, hogy a hittani tananyag kérdésének megoldását mindaddig, míg a magas püspöki kar ez irányban újabb intézkedéseket nem tesz, nem tartottam időszerűnek a részletes tantervek keretébe vonni s e tekintetben a lelkészkező papság és az illetékes hitoktatók legjobb belátásának helyet adni, a legcélszerűbbnek mutatkozott. De különben is kath. iskolákról lévén szó, önként következett, hogy a vallástanítás, mint ilyen a tantervből ki nem maradhat. Ép ezért tantervrészletem más tantárgyakkal kitöltött órákból van összeállítva, ami már magában véve világossá teszi, hogy e tantervrészlettel csupán a népiskola egyik legnehezebb föladatára, az osztályesoportosítás művészetére szándékoztam rámutatni. Az ezen tantervrészletben szereplő 10 percnyi szünetek már magukban véve azt fejezik ki, hogy a tanítónak rendkívül pontossággal kell a tananyagot kiszabni, tantervét elkészíteni, idejét betartani s a csoportosítást és változtatosságot úgy vinni ke-

resztül, hogy a növendékek szelleme ébren tartassék s az idő ezáltal teljesen kihasználtsassék. Ez és semmi más célja nem volt ama tantervrészletnek s igen nagy örömet okozott nekem, hogy a tanítóóság jelentékeny száma megértett, mert megpróbálták tanterveiket hasonló szellemben kidolgozni s e munkálatok képezték a 460 tantervnek színe-javát, ami egyúttal megnyugtatólag szolgálhat azoknak, akiknek tantervrészlettem tekintetében aggodalmaik voltak. De a hittani részek szándékos elhagyását is csak igen kevesen értették félre, mert igen sok helyről s első sorban a pécsvaradi kerületből a hittani tantervet is beküldötték, ami pedig ismétlem, most nem volt szóban.

Igen föltűnő és hátrányos két jelenségről kell még megemlékezni. Egyik az, hogy a női kézimunka, háztartástan, konyhakertészet s egyáltalán a gazdasági vonatkozású tudnivalók, a gazdasági ismételő-iskolákkal együtt vajmi esekély fölkarolásban részesülnek, holott az egyházmegegyei tanfelügyelőség, gazdaságtani kérdések kitűzése és az ismételő iskoláknak kath. és gazdasági irányban való vezetésének sürgetése által ezeket évről évre felszinen tartja, amiből azt remélhettem, hogy a tanítóóság gyakorlati érzékére hatással leend s ime a tények ellenkezőt bizonyítanak. A másik föltűnő jelenség, hogy az ismételő iskolák tantervei csak szörványosan voltak csatolva, alig egynéhány tanító tartotta szükségesnek arra kiterjeszkedni. A népiskola nem maradhat többé abban a felette elméleties jellegű állapotban, amelybe az 1868. XXXVIII. t.-c.-ben kiszabott tanterv juttatta. Ezt igyekeznek a magas kormány is ellensúlyozni a gazdasági ismételő-iskolákkal, a tanítóképző-intézetekben szervezett ipar- és mezőgazdasági, háztartástan, szőlészeti és borászati stb. tanfolyamokkal, melyeket valóban föl kell karolnunk, mert nagy szükség van a gyakorlati érzék fejlesztésére. Ezek azon általános megjegyzések, amelyek egyelőre égető kérdésekként nyomulnak előtérbe s ezeket a legjobb meggyőződéssel ajánlom a tanítóóság figyelmébe. Most pedig a következőkben állapítom meg azon irányelveket, melyek szerint a jövő évi tantervek elkészítendők lesznek.

1. Mintául szolgáljon ezután is az általam közölt tantervrészlet, melyben még a nagyobb szabású tantervmunkálatok készítésénél is kívánatos tudnivalók és elvek fölismérhetők és egy kis jóakarattal mellett bárki által és bármely iskola részletes tantervében sikerrel alkalmazhatók anélkül, hogy az iskola sajátos viszonyai háttérbe szorulnának. Mindazonáltal, ha valaki főnakadna, szívesen rendelkezésére állok és arra kérem, hogy vagy levélben tüzetesen körvonalozza kételyeit, vagy pedig személyesen keressen föl, hogy megbeszélhessem vele a helyesen követendő eljárást.

2. A tantervek részletezése hetekre történjen s minden tanító a tanterv elején jegyezze oda, hogy valamely új tannanyagot hány hét alatt dolgoz föl. Ez az ellenőrzést mig egyrészt megkönnyíti,

addig másrészt a tantervet betekintőnek világos átnézetet nyújt.

3. Az egyes osztályokban végzendő tananyag nem egymással összekeverve, hanem külön-külön irandó le, akár osztott legyen az iskola, akár osztatlan.

(Folytatása következik.)

Magyar beszéd, magyar helyesírás.

A Magyar Tudományos Akadémia időnkint helyesírási szabályokat ad ki, ami szintén amellett bizonyít, hogy nyelvünk fejlődik, tehát a helyesírás is. A helyesírás művelése tulajdonképpen a nyelvtudósok dolga. Csakhogy nálunk, magyaroknál most már nagyon is felütöttek fejüket azok, akik a dologhoz semmit sem vagy csak keveset értenek. Ők a helyesírás történelmi alapját nem ismerik, épen, mint hogy a szakácsnők, meg a szobacicusok nem törődnek a helyes magyarsággal, midőn a «naecesságának» megvizsík a piaci híreket. Sokan a közszokásra hivatkoznak; ezt a közszokást pedig manap a sajtó, különösen a hírlapirodalom csinálja, úgy, mint a közvéleményt. Igen, a hírlapirodalom az ő nyelvi és helyesírási hibáival és botlásaival! Akadtak is egyesek, akik az országgyűlésen és máshol megpendítették azt az eszmét, hogy hírlapírók részére «szaktanfolyamok»-at rendezzenek és a hírlapírókra nézve is állapítsák meg a minősítést, a képesítést vagy mint mondani szokás: a kvalifikációt. Mily magasztos hivatása van a hírlapíróknak! Írók és hírlapírók közönségesen egy fogalom alá szokták venni. És a nagyközönség valami kiválóbb egyént képzel a hírlapírói köntösben. Tényleg: a sajtó emberét megilleti a teljes tisztelet, ha ő kellő tudással, komolysággal és meggyőződésből szolgálja az ügyet; ámde ma olyan emberek is csinálják a közvéleményt és olyan egyének is csinálják a magyar helyesírást, akiknek hozzá való értésük nincs; akik korábban egészen más, idegen levegőben foglalkoztak — akármi mással, csak magyar helyesírással nem.

Elég baj az, hogy sok hivatlan «hírlapíró» idegenszerű, magyartalan kifejezése és beszéde, illetőleg elbeszélése és leírása a sajtó útján is reá tapad népünkre.

Magyarul írni és magyar szellemben írni két különböző dolog. A mai emberek legnagyobb része újságolvasási betegségben szenved, míg a jeles írók könyvei csak asztalok díszéül szolgálnak. Tagadhatatlan: vannak kitünő hírlapjaink is, melyeknek vezércikkelyei és a vonalon alatti közleményei (tárcái stb.) pompás magyarsággal vannak megírva; mégis különösen ajánlható mindenkinek, aki magyar szellemben írt komoly munkákat akar olvasni és a magyar nyelvben levő gazdag humort, költői érzéket és igazi magyar dallamosságot élvezni, hogy forduljon a magyar remekírókhoz: Vörösmartyhoz, báró Eötvös Józsefhez, Petőfihez, Kölcseyhez, Czuczor-

hoz, a már alig emlegetett Virág Benedekhez, a nagy Pázmány Péterhez, Tompához; olvassa el Vaszary Kolos hercegprimás remek beszédeit; vegye elő (Vas-) vármegyénk szülöttének, Berzsenyinek műveit: mennyi gyönyörű kifejezésre találunk azokban, melyek ugyancsak a nép nyelvben lelik gyökereiket.

Szívesen elismerem, hogy korunknak is megvannak a maga kitünő írói; a sok-sok selejtes «írói termék» között szinte jól esik egy-egy törzökös magyarsággal megírt cikkelyt vagy művet olvasnunk, vagy magyar mondatszerkezetekből álló, velős beszédet hallanunk. Ott van pl. Apponyi gróf, Rákosi Jenő, Benedek Elek, Pósa Lajos, Gárdonyi Géza, Mikszáth Kálmán, továbbá: Eötvös Károly, aki oly páratlan humorral és helyes magyarsággal írta meg a többek között Utazását a Balaton körül.

Óvakodni kell azonban a mindenáron való népnyelven, magyarosan beszélni és írni akarástól, mert az erőlködésnek és az erőltetésnek fanyar íze szokott lenni.

Bár volna minél jobb és minél teljesebb phraseológiánk (magyar szólásmódok, kifejezések gyűjteménye), mert bizony nem oly könnyű az, mikor a magunkfajta embernek esetleg saját-magának kell kutatnia a magyar nép beszéd-módja után. Pedig magyaros mondásunk száz meg ezer van és mennyi kincs fekszik azokban a régi nyelvemlékekben, melyek kibányászva maig sincsenek.

A népnyelv alapja az irodalmi nyelvnek és a népnyelv a leghivebb kifejezője a nemzeti szellemnek.

Barabás György.

(Folytatása következik.)

Mit olvassunk?

E lapokban megjelent kis cikkemben — *Olvassunk* — röviden azt válaszoltam, mily fontos kötelessége a tanítónak az olvasgatás. Legyen most szabad átlépnem egy másik térre, melynek határmutató póznáján ez a két szó ékeskedik: *Mit olvassunk?*

Regényt? Minél többet? Rogyásig? Hogy szinte belekábuljon a fejünk a groteszknél groteszkebb figurák szemléletébe? Azt hiszem, magától megszületik a válasz:

— A jó regény kellemesen szórakoztató olvasmány, azért ettől nem szabad idegenkedni; legfőlebb a helyes mértékre kell ügyelnünk, mint-hogy a *sine fine* regényolvasás csakhamar eszmört okoz.

Jó regényeken kívül újságot is szabad, sőt *kell* olvasnunk. A jó vezércikkeket, novellákat, tárcákat okos ember nem szokta megvetni; hanem az már még sem volna helyénvaló, ha tárcánál egyebet sohasem olvasnánk. A piskótatészta nem arra való, hogy jóllakjék vele az ember.

Mint tanítók nem pusztá kötelességből — mert ez csak robot volna — de szívből és lélekből

olvassunk szakdolgozatokat, hogy kétszeresen nemes föladatunkat, az oktatást és nevelést, kifogástalan precizitással betölthessük.

Az ilyen szakdolgozat olvasása kétségkívül nagy haszonnal jár. Amde mindig egy gondolatfonalon függni végtelenül unalmas. Azért bármily csekély is olvasmányaink köre, legalább ebben a kis körben törekedjünk változatosságra. A változatosság fölfrissíti a fáradt elmét. Iparkodjunk különösen történelmi munkák ügyes közbeszövéseire, mert ezekből sokat tanulhat az ember. Azt mondja gróf Stolberg:

— A nepek története tanulságos, sok hallgatója van, de tanítványainak száma igen csekély.

A tanító, ha föladatát sikeresen akarja megoldani, álljon be a történelemnek — az élet mesterének — tanítványai közé. S ne fröstelje a tanítványkodást, jól tudván, hogy nemcsak a jó pap, de a jó tanító is holtig tanul.

Hanem körültekintőknek kell lennünk a történelmi munkák megválasztásában is. Igaz történetet, ne «elesürt-csavart», meghamisított történelmet olvassunk!

— De melyik a valódi?

— Amelyik keresztény alapokon nyugszik. Ez bizonyára nem fog hazudni, mert ez emberi kinyilatkoztatás: nem áll érdekében, hogy hazudjék. Ez az a történet, mely az elmúlt eseményeket a maguk tiszta valóságában állítja elé, mialatt Istent visszafüzi az emberekkel, a testvéri szeretet kapcsán meg az embereket csatolja egymáshoz.

Minék olvasnánk hitetlen, hamis történelmet, hisz' a mindennapi életben amúgy is elég csalfasággal találkozunk. Legalább olvasmányaink legyenek igazak. Legalább ezek ne öljék ki szívünk-lelkünkben az idealizmust, hanem ápolják.

Aki figyelemmel olvassa az igaz, keresztény alapon és keresztény fölfogáson nyugvó történelmet, az hamar be fogja látni, hogy a híres világtörténelmi események csak száraz burkai, külső megjelenései az isteni Gondviselés intézkedéseinek. Hogy a híres 30 éves, 7 éves háborúk, az amerikai és francia forradalmak csak egy-egy gyámoltalan tyúklépés, Istennek az emberiséggel szándékolt örök terve feié.

Mert a Teremtő nem engedheti, hogy a teremtmény a saját önző és hiu céljainak kielégítése végett akadályokat gördítsen az isteni örök célok elé. Az ily akadályok aztán Istennek egy intésére elhárulnak az útból és a világhódítónak — mint Napoleon esetében is láttuk — esillaga lehull.

A keresztény alapokon nyugvó történelem vezérfonala tehát az isteni Gondviselés. Épen azért igaz és nem talmi az ilyen történelem. Már pedig ki akarna talmi, mondva csinált, megrendelésre készült históriákat olvasni?

Schlegel tudós író is úgy vélekedik:

— Történelmet olvasni és tanulmányozni nem egyéb, mint az isteni Gondviselés menetét tanulmányozni s a csodálatos titkokat a világ isteni kormányzásában fölkeresni.

Ha aztán a történelmet ily szemüvegen keresztül tanulmányozzuk, akkor a hatalmas királyok, államférfiak, világhírű hadvezérek csak egy-egy kerék lesznek, melyek fogai egymásba kapaszkodva, a világkormányzat szekerét keresztül hajtják az idők óceánján.

Ezt a dolgot jól megérteni nem kis föladat. De viszont semmiesem könnyebb, mint belátni, hogy ez nem lehet másként. Mert egy gyarló ember, kit a fölébe esett fereg örökre munkaképtelen nyomorekká tehet, csak nem forgathatja ki a világot sarkaiból.

Ne olyan történelmi munkákat olvassunk tehát, melyek emberistenítéssel foglalkoznak, hanem komoly, keresztény irányú munkálatokat. Ezek az igaz történelmek: amazok csak — történelmi hazugságok.

Drégelypalánk.

Vinkovich Ilona.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Porosz népoktatási statisztika. A porosz királyi központi statisztikai hivatal most állította össze a porosz népoktatásügyre vonatkozó hivatalos adatokat, amelyek hű képét nyújtják azoknak az állapotoknak az 1901. év közepén. Ezek szerint akkor Poroszországban 36.756 nyilvános népiskola állott fönn, amelyek 29.293. községben voltak elhelyezve; és pedig csak egyetlenegy népiskolával 25.857, kettővel 2360 s hárommal vagy többel 1076 község rendelkezett. Föltűnően sok a községek száma, ahol a gyermekeknek hosszú utat kellett tenniök, hogy az iskolába juthassanak. Így volt 11.182 olyan népiskola, ahová 214.289 gyermek csak több mint $2\frac{1}{2}$ kilométer bejárása után juthatott. A nagy számból meglátszik, hogy ezek kisebb községek voltak, amelyeknek környékéről kellett a gyermekeknek befáradniok; de vannak közöttük nagyvárosok is, amelyekben azonban új iskoláknak folytonos alapítása folytán állandóan rövidül az iskolai út. A 36.756 nyilvános népiskola közül 30.025-öt iskolaföntartók tartottak fönn, mint politikai községek, vallásfelekezettek stb. s csak 23-an akadtak olyanok, akik különösen voltak kötelezve iskolák föntartására, mint gyárak, ipartelepek stb.; volt összesen 25 népiskolájuk 31 tanítóval. A politikai községek száma, amelyek iskolákat tartottak fönn: 17.592 volt; de ebbe a számba azok a községek is bevannak számítva, amelyek kötelezve vannak, hogy a területükön levő népiskolák költségeinek hiányait fedezzék. Ilyenfajta községi iskola volt összesen 22.784; a tanítók és tanítónők száma pedig 67.980. Azaz az összes porosz népiskolák 61.99 százaléka ilyen községi jellegű volt; az összes tanítók és tanítónők közül pedig 75.36 százalék volt azokban alkalmazva. Másjellegű iskolaföntartók összesen 13.761 népiskoláról gondoskodtak 21.968 tanítóval. Ez a két szám 37.41 százaléka az összes népiskoláknak és 24.35 százaléka az összes tanítóknak s

vallási tekintetben következőképpen oszolnak meg: Evangélikus népiskola 10.964 volt 16.727 tanítóval és tanító-nővel; *katholikus 2063, a tanítók száma 4767*; 76 zsidó iskolában 101 tanító működött s ezenfelül volt 118 paritásos népiskola 374 tanítóval. A fenti százalékarányok összeadásából látszik, hogy a porosz állam népiskolát egyáltalán nem tart fenn s megbízik a vallásfelekezetekben és egyéb testületekben, például községekben, amelyek iskolákat tartanak fenn; hisz a felügyelet mindezekben szigorú, lelkiismeretes és állami. Az összes népiskolákból volt tehát felekezeti és községi 99-13 százalék, ugyanazokhoz pedig tartozott az összes tanítóknak 99-71 százaléka. Mi jut tehát az állami népiskolákra, ha azokhoz a százalékokhoz még hozzáadjuk a nyilvánossági jelleggel nem bíró magán-népiskolák százalékarányát? Épenséggel semmi, mert a százalékokat teljesen kimerítik az alább következő adatok. Ausztriában hasonló állapotok uralkodnak, az állam itt is aránytalanul kevés népiskolát tart fenn. A fent említett hitfelekezeti iskolák közül vannak még Poroszországban olyanok, amelyeket kizárólag hit- vagy zsinagógaközségek tartanak fenn; volt 36 ilyen evangélikus iskola 52 tanítóval, *katholikus 14, 31 tanítóval* s zsidó 136, ezekben a tanítók összes száma 145 volt; a zsinagógahitközségek aránylag tehát a legtöbb különlegesen felekezeti iskolát tartották fenn, nyilván rituális célokra bocherek, metszők, rabbijelöltek előképzésére s acélból, hogy ezekben az iskolákban nagy súlyt lehessen fektetni a különlegesen zsidó tárgyakra. Ezen szorosan vett hitközségi iskolák és tanítók jellege is mutatja, mint fentebb említettük, hogy Poroszországban állami népiskola nincs.

IRODALOM.

Értesítés. Dr. Vargha Damján cisz. r. főgymn. tanár «A magyar helyesírás szabályai szójegyzékkel» című füzet ahirott könyvkiadóhivatal bizományába ment át és csakis ott rendelhető meg. Ára papirborítékba fűzve 30 fillér, vászonborítékban 40 fillér. Tisztelettel a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala Budapest VIII., Szentkirályi-u. 28.

Hazi és Társadalmi Nevelés. E cím alatt könyv jelent meg Gramma Döme tanfelügyelő, tanügyi író tollából. A 92 lapra terjedő mű 12 levélben tetszetős formában tárgyal a házi nevelésről, a fegyelméről, a hazugságról, a hízlegről, dacról, akaratosságról, önfejűségről és ezeknek kinövéséről, úgyszintén az engedelmességről, félelemről, bosszúállásról és testi fenyegetéskéről. A könyv ára 2 korona. Megjelent Toldi Lajos könyvkereskedő bizományában Budapest, Fő-u. 2.

VEGYESEK.

A miniszter köszönete. A közoktatásügyi miniszter Suhajda István dr. köz- és váltóügyvéd. budapesti lakosnak, aki a kiscseseti róm. kath. iskolának egy 1000 kor. értékű telket adományozott, köszönetét nyilvánította.

A katekizmus-javítás. Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök elnöklése alatt január 2-án a budapesti Regnum Marianum házában értekezlet volt a katekizmus-reform kérdésében. Mailáth Gusztáv gróf elnök a bizottság szíves üdvözlése után megnyitva az értekezle-

tet, reményének ad kifejezést, hogy az összejevetel a katekizmusjavítás ügyében ismét nagyobb kihatású mozzanat lesz. Azért hívta össze az értekezletet, hogy véleményét mondjon a múlt évi január 2-án kiküldött három tagú bizottság eddigi munkálatának eredményéről: a Kis Katekizmus első szakaszának átdolgozásáról, amelyet nemrég nyomtatásban megküldött a nagybizottság tagjainak. A tárgysorozat szerint először is fölolvastatja a január 2-iki értekezlet jegyzőkönyvét, azután felszólítja a hármast bizottságot, hogy tegye meg jelentését működéséről. Pokorny Emánuel dr. előadja, hogy a szűkebb bizottság a múlt év június havának végén átvette a beérkezett javaslatokat és miután előbb külön tanulmányozás tárgyává tette azokat, augusztus közepétől fogva pedig hetenként kétszer tartott értekezletet. Előadja az irányelveket, amelyeket a bizottság magának föllállított, a tartalom megválasztására, a módszerre, a javítások természetére és a külső formára vonatkozólag. A jelentés után élenk eszmecsere fejlődött ki a munkálatról, amelynek eredményeül a püspök-elnök határozatképpen kimondotta, hogy az országos bizottság tagjai az egri kiküldöttek. Csekó Gábor prépost-kanonoknak kivételével teljes elismeréssel elfogadják a hármast bizottság munkálatát és óhajtják annak az eddigi csapásokon való folytatását, csak annyit kíván, hogy a nagybizottság esetleges módosításai figyelembe részesüljenek. Az értekezlet végül elhatározta, hogy a teljes munkálat annak idején ismét az országos bizottság elé kerüljön.

Petrovác jubileuma. Petrovác József, a kalocsai tanító-népezele érdemes igazg., a kiváló kath. tanferfi, december 27-én ünnepelte 40 éves tanítói és 25 éves segédtanfelügyelői működésének jubileumát. A köztisztviselésben levő jubilálót a tanítóegyletek nevében a központi papság s a tanferfiak élén Virág István fikepezedei tanár, a kalocsavidéki tanítóegylet elnöke, üdvözölte lelkes, meglehangú szép beszéddel. Császka György kalocsai érsek pedig, a katolikus iskolaügy nagy mecenása, terjedelmes és teljes főpásztori elismerését kifejező levélben üdvözölte a jubiláns segédtanfelügyelőt s tiszteletére ebédet adott, melyre a kalocsai tanintézetek tanárai voltak hivatalosak.

X. Pius pápa az egyházi zenéről. Az egyházi zene a vallásos áhitat fölkelésének egyik igen fontos eszköze, de e zenébe idők folytán sok profán elem került. Ezeket a hibákat óhajtja megszüntetni X. Pius öszentségének e tárgyban kelt rendelete és az ahhoz esatolt szabályzat, melynek főbb eszméje: A szent zenének magában kell foglalnia azokat a jellegeket, melyek a liturgiához tartoznak, tehát olyan formákat kell fölelennie, melyek jellegéből fakadnak és egyetemesek. Legyen szent, legyen igazán művészi és egyetemes. Ez nem zárja ki azt, hogy egyes nemzetek zenei sajátosságai ne érvényesüljenek, de ezeket alá kell rendelni a szent zene egyetemes jellegének.

A kath. Tanügyi Tanács ülése. A katolikus tanügyi ezen fontos intézménye, a miként értesültünk, legközelebb ülést tart, amelyen a múlt év augusztus hóban tartott országos bizottsági gyűlésen elfogadott tantervjavaslatok és szabályzatok végleges megállapításán kívül tárgyalásra kerül a kántortanítók nyugdíjgyűjtésére érdekében megindult mozgalom vezetőségének előterjesztésére benyújtandó javaslat is.

Köszönetnyilvánítás. A szeretet ünnepén a jótékonyágáról híres Forster-család újból megemlékezett a korosi róm. kath. iskola növendékeiről. December 25-én d. u. gyűlt össze a gyermekcsereg az iskola nagytermében, ahol őket dúsán megrakott karácsonyfa várta. Ekkor kezdődött az ünnepély, amelyen megjelent a község apraja-nagyja. A tótajkú gyermekek alkalmi magyar dalokat énekelték és tiszta magyar kiejtéssel szavalták a versket és mondták el az alkalmi párbeszédet. Az ünnepély lefolyása után következett az ajándékok kiosztása. A kegyúrnő maga osztotta ki 370 gyermeknek az ajándékokat, azután pedig megvendégelte őket. Mindezt az iskolaszék ezúton is hála köszönetét nyilvánítja a kegyuraságnak.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A Köhidgyarmati (Esztergom) róm. kath. népiskolánál két osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Az első osztálytanító javadalmazása áll: egy kis butorozott szobácskából, 600 kor, évi fizetés a községtől, két méterrel dorongfa a községtől és 152 kor. államszegélyből. A második osztálytanító javadalmazása: egy butorozatlan szoba, konyha, kamra, a községtől 100 kor fizetés és két méterrel dorongfa: és 660 kor. államszegély. Kérvények 1904. jan. 15-ig főtiszt. Kopermiczky Ferenc dr., kerületi esperes úrnál nyújtandók be. Személyes megjelenés kívánatos. Teljes zenei képzettséggel bírók előnyben részesülnek. Minden pályázó tartozik kérvényében megjelölni, hogy a kettő közül melyik állásra pályázik vagy esetleg mind a kettőre. Dr. Vargha Dezső plébános, iskolaszéki elnök. 767 2-2

A duna-újfalu (Komárom) róm. kath. népiskolánál a másodtanítói állás megüresedvén, arra ezennel pályázat nyitattik. Javadalma: egy szobából álló úri lakás és 800 kor. készpénz, havi részletekben. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályt és az ismétlőtanterveket oktatni, a kántoriakban segédkezni. Felhivatnak mindazon okleveles ferfitanítók, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényeiket, a duna-újfalu iskolaszékre címezve, január 13-ig bezárólag, az alulírottakhoz küldjék, amely napon a választás is meg fog ejtetni. Vasúttal, posta helyben. Az állás azonnal elfoglalandó. *Ivanits Andor* főtanító, isksz. jegyző. 3 1-1

Vagszerdahely (Pozsonym) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Lakása áll két szobából, konyha, kamra, pince és kis kert. Fizetése: 1. Községtől 420 kor. havi előleges részletekben, 380 korona államszegély, esetleges korpótlék államszegélyből. 2. 5¼ magyar hold szántó, ennek munkaváltsága fejében kap 70 koronát. 3. Rozsjárandóság párbérváltság fejében 240 kor. 4. Harangozásért 54 kor. 5. Faváltság fejében 10 kor. 6. Legeltetési jog 3 drb. szarvasmarhára, értéke 12 kor. 7. Ármentesítő társulat által fizetett korpótlás után % 14 kor. 80 fill. 8. Poldán-téle alapítványból 9 kor. 9. Misék és kollektából és ofertóriumokból 50 kor. 10. Stóla 60 kor. Tannyelv magyar-tót. Mindazok, kik az állást elnyerni óhajtják, kellően felszerelt folyamódványukat 1904. jan. 16-ig alulírottakhoz küldjék be. A választás 17-én lesz, a pályázók személyesen tartoznak megjelenni és ének- és orgonaprobának magukat alávetni kötelesek. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. *Wojtek József* plébános, isksz. elnök. 5 1-1

Egri érseki megye.

A puszta Eeseg vallásalapítványi birtok borzi major-ságban fennálló róm. kath. jellegű népiskolánál megüresedett tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalom: az iskolát fenntartó alapítványi uradalom részéről előleges havi részletekben járó 600, azaz hatszáz korona évi készpénzfizetés, természetbeni lakás az iskolaépületben és az ahhoz tartozó mellékhelyiségek használata; az alapítványi haszonbérlet által természetben negyedévi előleges részletekben kiszolgáltatandó évi tíz hektoliter buza, négy hektoliter árpa, négy szekér tüzelő szalma, egy hold tengeri föld bevetve, tizenkettő hold vetemény föld és egy darab koczanak, valamint egyszeri szaporulatának nyári legeltetése. Kötelessége: a mindennapi ismétlőiskolába járó tanköteleseket tanítani s a kath. vallású gyermekeket a lelkész utasítása szerint a hittanban is oktatni. Folyamódvány január 25-éig beküldendő Dévaványára a plébániahivatalnak. 1 1-2

Győri püspöki megye.

Szarvko (Sopronm.) nagyközségbe okl. osztálytanító kerestetik. Javadalmazása: 800 kor. havi előleges részletekben, butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége a reabzott osztályt vezetni, az ismétlőiskolában tanítani, a kántor-

ságban díjtalanul segédkezni. Pályázati határidő jan. 16. Iskolaszék. 2 1-1

Rozsnyói püspöki megye.

A balogfalai róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: 5¼ kath. hold szántó-föld, 1½ hold rét, 25/6 hold legelő, 1½ hold erdő. Minden pár után fél veka gabona, ugyanannyi zab és 20 fillér. (130 pár körül.) Tandj minden gyermektől 80 fillér (70 körül.) Egy szekér széna helyett 14 kor. Négy méter fa helyett 8 kor. Stólajövedelem 60 kor. körül. Államszegély 442 kor. Lakása rendes. jó. Vasút, posta helyben. A pályázók folyó hó 21-én d. e. 9 órakor jelennek meg okmányaikkal az iskolaépületben. Az állomás febr. 1-én elfoglalandó. Iskolaszék. 4 1-1

Állást keres. Róm. kath. tanítóné igen jó oklevéllel, tizenkét évi működéssel, magyar és német nyelv bírásával (Magyarországon) állást keres. Cim: Plébániahivatal Perbete (Komárom). 6 1-3

Die Dorfmusik. Az alsóbb, illetőleg a népzene javítását célzó zenei szaklap. Szerkesztőség és kiadóhivatal Rác-Militicsen (Bácska). Mutatványszámok ingyen küldetnek. 760 2-5

MAGYAR KÁNTOR

temetési szertartások stb. (hirdetve a «NÉPNEVELŐ» mult évi szept számaiban) arát 30%-kal leszállítottam. ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Torontál-Torda, Biczók, kántor.

7 1-4

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utcza 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír lovagja, a Ferencz Jozsef-rend lovagja.

A parisi és becsi világhírlapokon stb. helyről kitüntetve.

Legolcsobb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legyomáscsőrendszerint (pneumatika) tartós, nemesbangu orgonákat szállit. 30 év óta 1800 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolókat a legmersekeltbb árban és telkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jökarban tartása mersekelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.